

Ontwaken door een slaappil: zolpidemresponders in Nederland

Sanne Pulles – Janssen

Specialist Ouderengeneeskunde

Congres Ouderengeneeskunde SOON 2025

AIOS en opleiders in verbinding

18-11-2025

Disclosure belangen spreker

Geen (potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties	Geen
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk...	• N.v.t. • N.v.t. • N.v.t. • N.v.t.

Onderzoeksstage opleiding tot SO

september 2024 - januari 2025

Radboudumc

UKON Universitair Kennisnetwerk Ouderenzorg Nijmegen

 Expertisenetwerk
Ernstig Niet-aangeboren
hersenletsel na coma

The logo for 'GERION' features two stylized blue diamond shapes above the word 'GERION' in blue capital letters.

The logo for 'SBOCH' features the word 'SBOCH' in large blue letters with a stylized white 'H' that incorporates a blue swoosh. Below it, the text 'voor artsen in opleiding' is written in a smaller blue font.

The logo for 'Accolade Zorg' features four stylized human figures in pink, blue, and yellow above the text 'Accolade Zorg' in a purple font.

The logo for 'PZC Dordrecht' features a blue arch above the text 'PZC Dordrecht' in a blue font.

The logo for 'Thebe' features the word 'Thebe' in a white, stylized font on a purple background.

Achtergrond

In samenwerking met
Omroep Gelderland

NOS Nieuws • Donderdag 1 oktober 2020, 16:47

Man met hersenletsel kan na acht jaar weer bewegen en praten door slaappil

Een man die acht jaar lang niet meer kon bewegen en praten, kan dankzij een slaapmiddel kortstondig weer praten en wandelen. Het middel, Zolpidem, neemt de belemmering om te kunnen bewegen en praten tijdelijk weg, blijkt uit hersenscans. Het onderzoek is gedaan in samenwerking tussen het Amsterdam UMC en Radboudumc. Ze schreven erover in het wetenschappelijke tijdschrift Cortex.

Achtergrond

- ▶ In 2000 bij toeval na jaren spontane communicatie bij patiënt met langdurige bewustzijnsstoornis (LBS) die wegens onrust in de nacht zolpidem kreeg, beschreven door Clauss et al.
- ▶ Sindsdien meerdere case reports die dit effect beschrijven bij LBS en bij akinetisch mutisme (AM) na niet-aangeboren hersenletsel (NAH)
- ▶ Van alle psychofarmaca effect zolpidem beschreven als meest dramatisch
- ▶ Onderzoek Whyte et al. en Thonnard et al.: paradoxale respons bij 4.8%-6.7% van deze patiënten

Achtergrond

Zolpidem:

- ▶ Non-benzodiazepine hypnoticum, primair voorgeschreven bij ernstige, kortdurende inslaapstoornissen
- ▶ Selectieve agonist alfa-1 subunit GABA-A receptor → versterking inhiberende GABAerge neurotransmissie

Achtergrond

Paradoxe respons:

- ▶ Respons, verbetering in klinisch functioneren, meestal binnen twee uur na toediening
- ▶ Respons houdt meestal enkele uren aan
- ▶ Na uitwerken reacties op stimuli weer als voorheen
- ▶ Meestal uitdoving van de reactie na herhaalde toediening

Vraagstelling

Hoe ziet de paradoxale respons op zolpidem bij patiënten met LBS of AM er uit en: wat zijn de demografische en klinische kenmerken van deze patiënten?

Met als doel meer inzicht in welke patiënten deze respons laten zien.

Methode

- ▶ Retrospectief dossieronderzoek
 - ▶ Bij volwassen patiënten met LBS of AM met een paradoxale respons op zolpidem volgens behandelend arts, na informed consent
 - ▶ Met behulp van gestructureerde interviews
 - ▶ Uitkomstmaten: demografische factoren, omgevingsfactoren, klinische kenmerken

Resultaten

- ▶ 7 zolpidem responders, 1 eigen patiënt (3/7 overleden)
- ▶ 6 mannen, 1 vrouw, 19-48 jaar
- ▶ 4 LBS, 3 AM
- ▶ Snelle maar tijdelijke verbetering van het klinisch functioneren 15-270 min. na zolpidem

Patiënt	Etiologie	Voor zolpidem	Na zolpidem
1 Man, 29 jaar	Traumatisch NAH ongeluk auto vs boom	MCS-, PALOC5 Volgen en fixeren ogen personen en voorwerpen	Bij bewustzijn Elektrische tandenborstel op opdracht aan en poetsen, zelfstandig eten, drinkgebaar met beker, maken schilderbeweging, maken geluid op verzoek

Resultaten

- ▶ 7 zolpidem responders, 1 eigen patiënt (3/7 overleden)
- ▶ 6 mannen, 1 vrouw, 19-48 jaar
- ▶ 4 LBS, 3 AM
- ▶ Snelle maar tijdelijke verbetering van het klinisch functioneren 15-270 min. na zolpidem

Patiënt	Etiologie	Voor zolpidem	Na zolpidem
2 Man, 46 jaar	Herseninfarct bilateraal thalamus met uitbreiding pons	AM Zeer laag in de alertheid, hamsteren bij eten, nagenoeg niet spreken	AM voorbij Rake opmerkingen, antwoord op vragen, zelfstandig eten zonder hamsteren, gevaarlijk gedrag, mogelijk hallucinaties

Resultaten

- ▶ 7 zolpidem responders, 1 eigen patiënt (3/7 overleden)
- ▶ 6 mannen, 1 vrouw, 19-48 jaar
- ▶ 4 LBS, 3 AM
- ▶ Snelle maar tijdelijke verbetering van het klinisch functioneren 15-270 min. na zolpidem

Patiënt	Etiologie	Voor zolpidem	Na zolpidem
3 Vrouw, 32 jaar	Traumatisch NAH na auto-ongeluk	MCS-, PALOC6 Volgen objecten met de ogen, fronsen bij onbekende of onaangename stimuli, spontaan bewegen van de duim, proberen mee te helpen bij de ADL	Bij bewustzijn Lachen, zachte spraak waarmee adequate communicatie, geven van persoonlijke informatie en schrijven wanneer gevraagd, functioneel gebruik van tandenborstel en kam

Conclusie

- ▶ Zolpidem meestal toegediend in verpleeghuizen door specialisten ouderengeneeskunde
- ▶ Zeer opvallende effecten van zolpidem
- ▶ Patiënten zeer heterogeen
 - Zolpidem relatief laat na oplopen NAH toegediend
 - Veel mannen
 - Veel patiënten premorbide zoekend naar stimuli, bekend met zaken als middelengebruik of bekend bij politie

Wat betekent dit voor de praktijk

- ▶ Voor toekomstig onderzoek interessant
 - tijdsframe van effect na NAH?
 - effect te gebruiken t.b.v. verbeteren functioneren?
 - gemene deler in neurofysiologie?
- ▶ Continueren laagdrempelig aanbieden zolpidem trial bij LBS/AM
- ▶ Gegevens patiënten noteren, vast format wenselijk
- ▶ Intensieve zorg door specialist ouderengeneeskunde geïndiceerd bij deze laag-volume hoog-complexe (LVHC) patiëntengroep
- ▶ Samenwerking specialist ouderengeneeskunde en neurowetenschappers belangrijk

Wat betekent dit voor de praktijk

- Spar bij vragen met specialist uit het MET-LBS
<https://www.eennacoma.nl/mobiel-expert-team>

- Bij interesse in een keuzestage NAH/LBS/LIS
Mail: sanne.pulles-janssen@accoladezorg.nl
Telefoon: receptie Accolade Zorg T030-6973400

De praktijk

► <https://www.youtube.com/watch?v=w2QGMQ6xIGc>